

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomststöd, lagen om ändring av lagen om utkomststöd och vissa lagar som har samband med dem

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomststöd, lagen om ändring av lagen om utkomststöd och vissa lagar som har samband med dem (RP 217/2016 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Susanna Rahkonen, social- och hälsovårdsministeriet
- kompetenscenterchef Tomi Ståhl, Folkpensionsanstalten
- sakkunnig Ellen Vogt, Finlands Kommunförbund
- chef för socialarbetet Assi Sihvonen, Vanda stad
- specialsakkunnig Minna Salminen, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL
- specialsakkunnig Anna Järvinen, SOSTE Finlands social och hälsa rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen ändringar i lagen om utkomststöd, lagen om ändring av lagen om utkomststöd, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, lagen om främjande av integration, barnskyddslagen och lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter.

Propositionen kompletterar tidigare antagen lagstiftning med stöd av vilken beviljandet och utbetalningen av grundläggande utkomststöd överförs till Folkpensionsanstalten vid ingången av 2017. Dessutom innehåller propositionen några helt nya bestämmelser. Genom den föreslagna lagen förtydligas arbetsfördelningen mellan Folkpensionsanstalten och kommunen i fråga om an-

Betänkande ShUB 33/2016 rd

sökan om utkomststöd och överföring av en ansökan. Vidare ingår i propositionen mer exakta bestämmelser än tidigare om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan Folkpensionsanstalten och kommunen. Detta gäller situationer där en sänkning av utkomststödet ska prövas till följd av en persons klandervärda förfarande samt situationer där Folkpensionsanstalten informerar kommunen om klienter som omfattas av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller om klienter som ska integreras. I lagen ingår dessutom förslag till bestämmelser om ett elektroniskt ersättningsförfarande mellan Folkpensionsanstalten och apoteken samt bestämmelser om överföring av uppgifter mellan Folkpensionsanstalten och hyresvärdar. Propositionen innehåller också en bestämmelse om Folkpensionsanstaltens anslutning till en riksomfattande informationssystemtjänst i fråga om uppgifter om grundläggande utkomststöd samt en bestämmelse om samarbetet mellan Folkpensionsanstalten och Institutet för hälsa och välfärd i anslutning till detta.

Processen för utbetalning av förskott i anslutning till finansieringen av utkomststöd ska enligt förslaget preciseras och kompletteras. I övergångsbestämmelserna tas det in bestämmelser om olika lösningar under övergångsperioden. Lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter uppdateras genom att det inte längre nämns att utkomststöd beviljas av förläggningarna. Dessutom tas Folkpensionsanstalten med i listan över anmälningsskyldiga myndigheter i barnskyddslagen.

Avsikten med propositionen är att precisera ansöknings- och myndighetsprocesserna i anslutning till utkomststöd när behörigheten fördelas mellan Folkpensionsanstalten och kommunerna. I propositionen finns inga förslag som gäller grunderna för beviljande av utkomststöd eller stödets struktur.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2017.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund

Genom propositionen kompletterar regeringen en tidigare godkänd ändring (815/2015) av lagen om utkomststöd. Genom den ändringen tar Folkpensionsanstalten (FPA) över ansvaret för att bevilja och betala ut det grundläggande utkomststödet från kommunerna vid ingången av 2017. Genom propositionen preciseras dels arbetsfördelningen mellan FPA och kommunerna i fråga om handläggningen av ansökningarna om utkomststöd, dels förfarandet vid ansökan samt myndighetsprocessen för överföring av en ansökan från FPA till kommunen. Propositionen gäller inte grunderna för beviljande av utkomststöd eller stödets struktur.

När utskottet godkände den reform som gällde hur utkomststödet ska verkställas ansåg det samtidigt att det innan lagen träder i kraft måste finnas en färdig handlingsmodell för hur FPA och kommunerna ska samarbeta för att klienterna ska få smidig och övergripande service (ShUB 54/2014 rd). Det är beklagligt, menar utskottet, att propositionen har dröjt och att de preciserande ändringarna i lagstiftningen inte stadfästs förrän strax innan den lagstiftning träder i kraft som medför betydande förändringar i myndighetsprocesserna. Tidtabellen ställer de anställda vid FPA

Betänkande ShUB 33/2016 rd

inför en svår situation, eftersom de måste kunna avgöra ärenden och ge klienterna råd omedelbart efter årsskiftet.

Övergångsbestämmelsen i lagförslaget om utkomststöd ger FPA möjlighet att fatta beslut som gäller 2017 redan från början av december, men samtidigt står det klart att lagarna i den nu aktuella propositionen inte hinner träda i kraft före det. Därför är det bra att övergångsbestämmelsen möjliggör beslut i kommunerna fram till slutet av mars nästa år i fråga om ansökningar som görs innan de nu aktuella lagarna träder i kraft.

I sitt betänkande om lagförslaget om överföring av ansvaret för utkomststödet ansåg utskottet det vara nödvändigt att i verkställigheten fokusera på att bygga upp tydliga mekanismer för kontakterna med myndigheterna, hänvisningen av klienter till socialt arbete, rådgivningen om hur förmåner ansöks, smidigare samarbete mellan myndigheterna och bättre information. Utskottet såg problem ur klienternas synvinkel i fråga om hur socialt arbete ska kopplas till beviljandet av grundläggande utkomststöd, hur man ska sörja för deras behov som är utsatta och befinner sig i en svår livssituation och hur brådskande utkomststöd ska tryggas.

Brådskande utkomststöd

Sett ut klientens synvinkel är det positivt att lagen nu föreslås få en ny bestämmelse som innebär att en kommun kan bevilja utkomststöd för att trygga brådskande och nödvändig hjälp i exceptionella lägen utan att FPA före det bedömt och avgjort frågan om klientens rätt till grundläggande utkomststöd, menar utskottet. Genom bestämmelsen säkerställs det att en klient får hjälp i särskilda situationer utanför FPA:s öppettider. Kommunerna bör se till att ha tydlig praxis som tryggar brådskande behov av hjälp, slår utskottet fast.

Överföring av ansökningar till kommunerna

Överföringen av verkställigheten gäller bara det grundläggande utkomststödet, dvs. grunddelen enligt 7 a § och övriga grundutgifter enligt 7 b § i lagen om utkomststöd. Av dem som får utkomststöd ansöker emellertid mer än 40 procent också om kompletterande utkomststöd, och där ligger verkställigheten fortfarande på kommunerna. När överföringen av verkställigheten godkändes föreskrevs det samtidigt att om sökanden i sin ansökan uppger sådana utgifter som inte kan beaktas vid beslut om grundläggande utkomststöd ska Folkpensionsanstalten utan dröjsmål sända ansökan till den kommun som är behörig i ärendet. Det ska då vara fråga om kompletterande eller förebyggande utkomststöd och översändandet ska ske efter det att FPA har fattat beslut om grundläggande utkomststöd.

Enligt förslaget ska tidigare antagen lagstiftning ändras så att Folkpensionsanstalten är skyldig att överföra en ansökan till kommunen endast om klienten särskilt begär detta i samband med ansökan om utkomststöd eller när beslutet meddelats. Dessutom krävs det att sökanden i sin ansökan uppger andra utgifter än sådana som nämns i 7 a eller 7 b § i lagen om utkomststöd, dvs. utgifter som hör till grunddelen eller övriga grundutgifter. Genom den föreslagna ändringen begränsas antalet ansökningar som överförs på så sätt att bara sådana ansökningar ska överföras till kommunen på sökandens begäran som kommunerna beviljat kompletterande utkomststöd för enligt

Betänkande ShUB 33/2016 rd

etablerad rättspraxis och praxis för beviljande. Enligt propositionsmotiven gäller överförings-skyldigheten främst engångsutgifter i anslutning till en persons särskilda livssituation.

Utskottet understryker att den föreslagna ändringen inte begränsar klientens rätt att separat ansöka om kompletterande eller förebyggande utkomststöd av kommunen. Behovet av kompletterande stöd kan bero på väldigt många typer av särskilda behov eller förhållanden hos en person eller familj eller på många typer av särskilda utgifter. Ansökningar om kompletterande stöd gäller ofta boenderelaterade utgifter.

Om ansökan gäller boendeutgifter överförs den inte från FPA till kommunen eftersom kostnader för boendet nämns i lagens 7 b §. Om utgifterna för boendet överstiger ett belopp som kan anses vara behövligt ska FPA i enlighet med 7 b § anvisa klienten att ta kontakt med socialvårdsmyndigheterna för genomgång av bostadsfrågan. Behovet att ansöka om kompletterande stöd för alltför stora boendeutgifter beror i stor utsträckning på hur stora boendeutgifter FPA godkänner. Det inverkar också på hur många handläggare kommunerna behöver.

Rådgivning och styrning

Den lösning som föreslås i fråga om överföring av ansökningar kommer att minska antalet överföringar och det administrativa arbete som avslagsbeslut kräver, konstaterar utskottet. Samtidigt garanterar den att kommunerna kan placera sin yrkesutbildade socialvårdspersonal på ett ändamålsenligt sätt. Anställda som annars skulle vara upptagna med att handlägga ansökningar och meddela avslag kan nu utföra annat socialt arbete.

Att en ansökan kan överföras från FPA till kommunen bara på klientens egen begäran understryker klientens självbestämmanderätt och valfrihet som sökande av utkomststöd, precis som regeringen anför. Klienten måste själv vara aktiv för att ansökan ska överföras till kommunen, och därför krävs det enligt utskottets mening aktiv rådgivning och vägledning till klienterna. Det är mycket svårt för klienter att få grepp om vilken del av utkomststödet de ska ansöka om av kommunen.

Det som avgör om klienternas rättigheter tillgodoses på ett jämlikt sätt är i vilken utsträckning FPA lägger resurser på information och rådgivning och hur pass heltäckande information klienterna får om sina rättigheter och de olika alternativen. Exempelvis inser en klient inte nödvändigtvis att han eller hon kan be om att få sin ansökan överförd till kommunen efter att ha fått avslag från Folkpensionsanstalten. Utkomststödet är ett ekonomiskt stöd inom socialvården som beviljas i sista hand, och därför måste FPA ägna särskild uppmärksamhet åt hur det motiverar sina avslag.

Utskottet noterar att principen om rådgivning i sig framgår på många ställen i lagen om utkomststöd och dess tillämpningsanvisningar. Enligt 4 § 3 mom. i lagen om utkomststöd ska Folkpensionsanstalten vid behov ge den som ansöker om grundläggande utkomststöd handledning och rådgivning om hur man ansöker om kommunens socialvårdstjänster. Vid behov kan FPA i enlighet med 35 § i socialvårdslagen underrätta kommunen om att någon är i behov av stöd.

Betänkande ShUB 33/2016 rd

Vidare innehåller 14 e § 4 mom. i lagen om utkomststöd en bestämmelse som innebär att Folkpensionsanstalten har en skyldighet att informera klienter om deras rätt till personligt samtal med en socialarbetare eller socialhandledare i kommunen. En utkomststöds klient ska ges tillfälle till ett personligt samtal med en socialarbetare eller socialhandledare i kommunen eller, när det gäller beviljande av grundläggande utkomststöd, med en tjänsteman vid Folkpensionsanstalten senast den sjunde vardagen efter det att klienten har begärt detta.

Myndighetssamarbete och uppföljning

Att utkomststödet delas upp i av Folkpensionsanstalten och av kommunerna beviljade delar accentuerar behovet av ett nära samarbete mellan myndigheterna och av god samarbetspraxis. Det krävs fungerande informations- och kommunikationstekniska (IKT) lösningar för att samarbetet och en smidig kundtjänst ska lyckas. När reformgenomförandet väl har inletts är det enligt utskottets mening viktigt att följa och utvärdera hur samarbetet mellan FPA och kommunerna, arbetsfördelningen när det gäller ärendeöverföringen och den valda modellen fungerar. Det är också viktigt att kommunerna ger akt på hur man sörjer för behovet av socialt arbete i fråga om dem som omfattas av utkomststöd.

Riksdagen förutsatte i samband med att den godkände att verkställigheten av det grundläggande utkomststödet överförs att det sker en uppföljning av bland annat vilka konsekvenser reformen har för antalet personer som får utkomststöd och för stödperiodernas längd. Dessutom förutsatte riksdagen då att lagen om utkomststöd ses över i sin helhet (RSv 374/2014 rd). Utskottet välkomnar att Folkpensionsanstalten i egenskap av verkställande myndighet börjar samla in heltäckande statistiska uppgifter i hela landet och att reformen kommer att följas upp noggrant. Dessutom är det positivt att en total översyn av lagen om utkomststöd inleds genast när överföringen av verkställigheten skett vid ingången av 2017.

DETALJMOTIVERING

Lagförslag 1

11 §. Inkomster som skall beaktas. En ny 7 punkt föreslås i 11 § 2 mom. Den gäller unga personer i eftervård inom barnskyddet. Enligt 7 punkten ska sådant ekonomiskt stöd för trygghet av boende och försörjning i eftervården som avses i 76 a § i barnskyddslagen inte beaktas som inkomster. Orsaken är den att stödet är avsett att svara mot den unges behov av individuellt stöd, och det ska kunna beviljas vid sidan om utkomststöd. Utskottet konstaterar att ekonomiskt stöd också kan beviljas som öppenvård inom barnskyddet på grundval av 35 och 36 § i barnskyddslagen. Förhållandet mellan dessa stödformer och det grundläggande utkomststöd som FPA beviljar får inte förbli oklart. Därför föreslår utskottet ett tillägg av det ekonomiska stöd som avses i 35 § och 36 § 1 mom. 2 punkten i barnskyddslagen till den föreslagna 11 § 7 punkten. Med andra ord ska dessa stödformer heller inte beaktas när utkomststöd beviljas.

Övergångsbestämmelsen. När ett visst antal klientförhållanden överförs på en och samma gång kan ärendebalansen bli stor under en övergångstid, delvis beroende på hur långa behandlingstiderna är för ansökningarna. För att avhjälpa detta står det i 3 mom. i övergångsbestämmelsen att

Betänkande ShUB 33/2016 rd

Folkpensionsanstalten har rätt att från den 1 december 2016 avgöra de ansökningar om grundläggande utkomststöd som lämnats in till den och avser 2017. Eftersom ansökningarna gäller 2017 ska FPA då tillämpa den lagstiftning som nu antas på ansökningarna. Det är emellertid inte möjligt att sätta i kraft lagförslagen inom den föreslagna tidtabellen och därför föreslår utskottet att övergångsbestämmelsen ändras på så sätt att FPA kan börja avgöra ansökningarna den 15 december 2016.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2—6 i proposition RP 217/2016 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 217/2016 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om utkomststöd (1412/1997) 17 a §, sådan den lyder i lag 815/2015, *ändras* 4 § 2 mom., 11 § 2 mom. 5 och 6 punkten, 14 d § 1 mom. samt 18, 18 a och 18 b §, sådana de lyder, 4 § 2 mom. och 11 § 2 mom. 5 punkten i lag 940/2014, 11 § 2 mom. 6 punkten i lag 49/2005, 14 d § 1 mom., 18 a och 18 b § i lag 815/2015 och 18 § delvis ändrad i lag 815/2015, och *fogas* till 5 a §, sådan den lyder i lagarna 815/2015 och / , ett nytt 5 mom., till 11 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 49/2005, 1218/2005, 583/2007 och 940/2014, en ny 7 punkt, till 14 §, sådan den lyder i lag 815/2015, ett nytt 3 mom. och till lagen nya 18 d—18 f § och en ny 25 §, i stället för den 25 § som upphävts genom lag 815/2000, som följer:

Betänkande ShUB 33/2016 rd

4 §

Verkställighet

I en kommun sköts uppgifterna enligt denna lag av ett sådant av kommunen utsett kollegialt organ (det kommunala organet) som avses i 6 § i socialvårdslagen (710/1982). I fråga om det grundläggande utkomststöd som avses i 7 § i denna lag sköts dock uppgifterna enligt denna lag av Folkpensionsanstalten. Denna lag innehåller bestämmelser om de bestämmelser i socialvårdslagstiftningen som Folkpensionsanstalten tillämpar när den sköter uppgifter enligt denna lag.

5 a §

Förskott som ska betalas till Folkpensionsanstalten för att täcka det grundläggande utkomststödet samt fastställande och betalning av förskott

Vad som i denna paragraf föreskrivs om förskott som ska betalas till Folkpensionsanstalten för att täcka det grundläggande utkomststödet och om betalning av förskott ska också tillämpas när statlig ersättning betalas till Folkpensionsanstalten med stöd av 44 och 46 § samt 51 § 1 mom. i lagen om främjande av integration (1386/2010). Det förskott för januari som avses i detta moment ska dock betalas den första vardagen i januari.

11 §

Inkomster som skall beaktas

Som inkomster beaktas dock inte

5) kostnadsersättning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, ersättning för uppehälle enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), förhöjningsdel enligt 6 kap. 3 b § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, skillnaden mellan förhöjd förtjänstdel som avses i den paragrafen och förtjänstdel som avses i 2 § 1 mom. i det kapitlet samt arbetsmarknadsstödet förhöjningsdel enligt 7 kap. 5 § i den lagen,

6) sådana ersättningar och inkomster som avses i 8 §, och

7) sådant ekonomiskt stöd som avses i 35 § och 36 § 1 mom. 2 punkten och sådant ekonomiskt stöd för tryggnad av boende och försörjning i eftervården som avses i 76 a § i barnskyddslagen (417/2007).

Betänkande ShUB 33/2016 rd

14 §

Ansökan om utkomststöd

En kommun kan bevilja förebyggande utkomststöd för att trygga brådskanie och nödvändig hjälp oberoende av vad som i 2 mom. föreskrivs om beslut om grundläggande utkomststöd.

14 d §

Överföring av ett ärende som gäller utkomststöd från Folkpensionsanstalten till kommunen

Folkpensionsanstalten ska på begäran av en sökande utan dröjsmål sända ansökan till den kommun som är behörig i ärendet efter att utifrån ansökan ha fattat ett beslut om grundläggande utkomststöd, om sökanden i sin ansökan uppger andra utgifter än sådana som nämns i 7 a eller 7 b §.

18 §

Justering av utkomststödet

Utkomststödet justeras om en persons eller familjs förhållanden eller behov av stöd förändras eller har förändrats. För sökanden görs en ny beräkning i enlighet med 6 § som ska motsvara de förändrade förhållandena och gälla tidsperioden för de förändrade förhållandena.

Folkpensionsanstalten får justera det grundläggande utkomststödet belopp utan att stödmottagaren har meddelat att det skett förändringar i förhållandena eller behovet av stöd. Bestämmelser som gäller hörande av stödmottagaren finns i 34 § i förvaltningslagen (434/2003).

Folkpensionsanstalten får justera det grundläggande utkomststödet belopp utan ett särskilt beslut, om justeringen av förmånen beror på godkännande av en utgift som i sin helhet täcks med det grundläggande utkomststödet och gäller den tid för vilken sökanden redan har fått ett positivt beslut om grundläggande utkomststöd, eller om förmånen justeras med stöd av 9 a §.

18 a §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av en kommunal socialvårdsmyndighet på begäran avgiftsfritt få uppgifter och utredningar som finns hos den kommunala socialvårdsmyndigheten och som är nödvändiga för behandlingen och avgörandet av ett utkomststödsärende som handläggs vid Folkpensionsanstalten.

Bestämmelser om en kommunal socialvårdsmyndighets rätt att av Folkpensionsanstalten på begäran få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av socialvårdsmyndighetens uppgifter enligt denna lag finns i 20 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården.

I de situationer som avses i 10 § 1 mom. 2—4 punkten och 3 mom. ska kommunen trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter på eget initiativ lämna Folkpensionsanstalten de uppgifter som behövs för prövningen av om utkomststödet

Betänkande ShUB 33/2016 rd

grunddel ska sänkas. Kommunen ska överväga hur behövt det är att lämna ut uppgifter med beaktande av stödtagarens situation som helhet och med beaktande av att sänkningen inte får äventyra den utkomst som oundgängligen behövs för att trygga ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt får anses oskälig. Folkpensionsanstalten ska trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter på eget initiativ lämna kommunen uppgifter om ett beslut enligt 10 § 2 mom. om sänkt grundläggande utkomststöd och i de situationer som avses i 14 och 14 d § uppgifter om handläggningen av ansökan om utkomststöd.

Vad som i 18 § 1—4 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården föreskrivs om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter oberoende av klientens samtycke gäller också de nödvändiga uppgifter som Folkpensionsanstalten får i samband med skötseln av sina utkomststödsuppgifter.

Vad som i 20 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården föreskrivs om socialvårdsmyndighetens rätt att få uppgifter gäller också Folkpensionsanstaltens rätt att få sekretessbelagda uppgifter som är nödvändiga för skötseln av dess utkomststödsuppgifter enligt denna lag.

18 b §

Lämnande av uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning

Folkpensionsanstalten har rätt att av en kommunal socialvårdsmyndighet och av skattemyndigheterna få i 18 a § avsedda sekretessbelagda personuppgifter som finns i deras personregister med hjälp av en teknisk anslutning oberoende av klientens samtycke, om det är nödvändigt för behandlingen av ett utkomststödsärende som avses i denna lag. Folkpensionsanstalten ska på förhand informera klienten om denna möjlighet. Folkpensionsanstalten kan lämna en kommunal socialvårdsmyndighet sekretessbelagda personuppgifter med hjälp av en teknisk anslutning, om rätten att lämna ut uppgifter grundar sig på en uttrycklig bestämmelse i lag.

Innan den tekniska anslutningen öppnas ska den myndighet som begär uppgifter lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behövt sätt.

Bestämmelser som gäller en kommunal socialvårdsmyndighets rätt att av Folkpensionsanstalten och skattemyndigheterna få personuppgifter som motsvarar de i 1 mom. avsedda uppgifterna med hjälp av en teknisk anslutning finns i 21 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården.

18 d §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan Folkpensionsanstalten samt apotek och leverantörer av medicinskt syre

Folkpensionsanstalten har, för betalning av de kostnader som ska täckas med grundläggande utkomststöd, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att lämna apotek och leverantörer av medicinskt syre namnet på en person som får grundläggande utkomststöd och personens personbeteckning samt uppgifter om innehållet i en betalningsförbindelse för läkemedel och andra preparat samt utrustning som täcks med det grundläggande utkomststödet.

Betänkande ShUB 33/2016 rd

Folkpensionsanstalten har, för beviljande av grundläggande utkomststöd, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att av apotek och leverantörer av medicinskt syre få en persons namn och personbeteckning samt rätt att få för skötseln av dess uppgifter enligt denna lag behövliga utredningar

1) av apotek om de läkemedelsinköp som gjorts mot recept och som ska täckas som övriga grundutgifter för mottagaren av grundläggande utkomststöd eller om andra köp som gjorts mot recept,

2) av leverantörer av medicinskt syre om de kostnader för köp mot recept av medicinskt syre som ska täckas som övriga grundutgifter för mottagaren av grundläggande utkomststöd.

Folkpensionsanstalten kan lämna och få de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. med hjälp av en teknisk anslutning. Folkpensionsanstalten ska på förhand informera klienten om denna möjlighet. Innan den tekniska anslutningen öppnas ska apoteken och leverantörerna av medicinskt syre lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

18 e §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan Folkpensionsanstalten och hyresvärdar

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att avgiftsfritt av hyresvärdar, bostadsaktiebolag och fastighetsaktiebolag få de uppgifter om hyresförhållanden och boende som är nödvändiga för avgörande av en anhängig ansökan om utkomststöd.

De uppgifter som avses i 1 mom. får lämnas till Folkpensionsanstalten med hjälp av en teknisk anslutning. Folkpensionsanstalten ska på förhand informera klienten om denna möjlighet.

18 f §

Folkpensionsanstaltens anslutning till en riksomfattande informationssystemtjänst och samarbete med Institutet för hälsa och välfärd

Folkpensionsanstalten ska ansluta sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänster som avses i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) i fråga om de uppgifter som systemet med utkomststöd producerar.

Folkpensionsanstalten ska lämna de uppgifter som systemet med utkomststöd producerat i en form som möjliggör användning, utlämnande, förvaring och skydd av uppgifterna med hjälp av en riksomfattande informationssystemtjänst.

Folkpensionsanstalten och Institutet för hälsa och välfärd ska samarbeta vid genomförandet av de riksomfattande informationssystemtjänsterna.

25 §

Verkställighet av beslut

Vad som i 52 § i socialvårdslagen (1301/2014) föreskrivs om verkställighet av beslut tillämpas också på Folkpensionsanstaltens beslut enligt denna lag.

Betänkande ShUB 33/2016 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en ansökan om utkomststöd som lämnats in till kommunen före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Kommunen kan på basis av en ansökan som har gjorts före denna lags ikraftträdande fatta ett beslut om beviljande av utkomststöd som gäller högst till och med den 31 mars 2017. Kommunen tillämpar då de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. Folkpensionsanstalten har rätt att från den 15 december 2016 avgöra de ansökningar om grundläggande utkomststöd som lämnats in till den och avser 2017. Folkpensionsanstalten tillämpar då bestämmelserna i denna lag. Kommunen ansvarar för utbetalningen av stöd som beviljats på basis av kommunens beslut som gäller tiden mellan den 1 januari och den 31 mars 2017 samt för sådan justering och sådant annat verkställande av under denna tid gällande beslut som enligt den lag inte kräver att klienten lämnar in en ny ansökan. Om sökandens situation och förutsättningarna för beviljande av utkomststöd förändras och ärendet ska avgöras på basis av en ny ansökan under nämnda tid, handläggs och avgörs ärendet av Folkpensionsanstalten. Folkpensionsanstalten tillämpar då bestämmelserna i denna lag. Till kommunen betalas en statsandel motsvarande 50 procent av de utgifter för grundläggande utkomststöd som uppkommer på grund av kommunens beslut. För betalningen av statsandelen ska kommunen senast den 31 maj 2017 meddela regionförvaltningsverket uppgifter om de utgifter för grundläggande utkomststöd som kommunen har orsakats under 2016 och 2017. Regionförvaltningsverket ska utifrån kommunens utredning fatta beslut om den statsandel som ska betalas för kostnaderna för utkomststödet och betala statsandelen inom tre månader från det att utredningen kommit in. Regionförvaltningsverket ska före utgången av oktober meddela Folkpensionsanstalten och finansministeriet beloppet av det utkomststöd som betalats av varje kommun. Kommunens överskjutande statsandel återkrävs till staten. Regionförvaltningsverket ålägger kommunen att betala tillbaka den överskjutande statsandelen och bestämmer en förfallodag för betalningen. Om det belopp som ska betalas tillbaka inte betalas senast på den förfallodag som regionförvaltningsverket bestämt, ska det på beloppet betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Om den slutliga statsandelen avviker med mindre än 1 000 euro från beloppet av den statsandel som betalats som förskott, återkrävs inte skillnaden.

På återkrav av utkomststöd som betalats enligt beslut som fattats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Om det mot samma inkomst eller fordran riktas betalningskrav som har uppstått före denna lags ikraftträdande och betalningskrav som har uppstått efter denna lags ikraftträdande, ska fordringarna betalas i den ordning som de uppkom, med början från den äldsta.

2.

Lag

om ändring av 5 a § och ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av lagen om utkomststöd (815/2015) 5 a § 2 och 4 mom. och ikraftträdandebestämmelsen som följer:

5 a §

Förskott som ska betalas till Folkpensionsanstalten för att täcka det grundläggande utkomststödet samt fastställande och betalning av förskott

Det förskott som behövs för utbetalningen av det grundläggande utkomststödet betalas så att minst en sjättedel av det årliga förskottets belopp betalas till Folkpensionsanstalten i samband med förskottet för januari, och därefter betalas det återstående beloppet i månatliga, jämnstora poster. Om det behövs för att trygga finansieringen och en tillräcklig betalningsberedskap eller om det årliga förskottet väsentligen ändras, kan förskottet genom beslut av social- och hälsovårdsministeriet eller i de ärenden som avses i 5 mom. genom beslut av arbets- och näringsministeriet periodiseras på ett sätt som avviker från vad som föreskrivs ovan.

Det månatliga förskottet ska betalas den näst sista vardagen i föregående månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017. Lagens 5 a § 2 och 4 mom. träder dock i kraft redan den 29 december 2016.

Det första förskottet enligt 5 a § 2 och 4 mom. i denna lag ska betalas till Folkpensionsanstalten den 29 december 2016.

3.

Lag

om ändring av 27 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 27 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) ett nytt 2 mom.
som följer:

27 §

Folkpensionsanstaltens skyldighet att lämna uppgifter

Folkpensionsanstalten ska till kommunen trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter lämna uppgifter om arbetslösa personer under 25 år vars huvudsakliga utkomst under de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet samt uppgifter om personer som har fyllt 25 år och vars huvudsakliga utkomst under de senaste 12 månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet. Uppgifterna ska lämnas till personens hemkommun enligt lagen om hemkommun. Folkpensionsanstalten får lämna ut uppgifterna med hjälp av en teknisk anslutning. Innan den tekniska anslutningen öppnas ska kommunen lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Folkpensionsanstalten ska lämna uppgifter om de personer under 25 år som avses i 27 § 2 mom. från och med den 1 maj 2017 och om de personer som har fyllt 25 år från och med den 1 januari 2018.

4.

Lag

om ändring av lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till lagen om främjande av integration (1386/2010) nya 55 a och 87 a § som följer:

55 a §

Ersättning till Folkpensionsanstalten

Vad som i 44 § 3 och 4 mom. samt 46 § och 51 § 1 mom. föreskrivs om betalning av ersättning till kommunen gäller också Folkpensionsanstalten i fråga om det grundläggande utkomststöd som den betalar. Bestämmelser om ersättning till Folkpensionsanstalten för kostnaderna för grundläggande utkomststöd enligt denna lag finns i 5 a § i lagen om utkomststöd.

87 a §

Utlämnande av uppgifter från Folkpensionsanstalten till kommunen

Folkpensionsanstalten ska i de situationer som avses i 10 § 1 mom. trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter utan dröjsmål avgiftsfritt lämna hemkommunen enligt lagen om hemkommun uppgifter om en invandrare på vilken denna lag tillämpas och som annat än tillfälligt får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd. Folkpensionsanstalten får lämna ut uppgifterna till kommunen med hjälp av en teknisk anslutning. Innan den tekniska anslutningen öppnas ska kommunen lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 25 § i barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnskyddslagen (417/2007) 25 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1302/2014, som föl-
jer:

25 §

Anmälningsskyldighet

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos någon av följande aktörer, eller som utför motsvarande uppgifter i ett uppdragsförhållande eller som självständig yrkesutövare, samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och om-
sorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att be-
hovet av barnskydd utreds:

- 1) social- och hälsovården eller barndagvården,
 - 2) undervisningsväsendet,
 - 3) ungdomsväsendet,
 - 4) polisväsendet,
 - 5) Brottsföljdsmyndigheten,
 - 6) brand- och räddningsväsendet,
 - 7) en producent av socialservice, barndagvård eller hälso- och sjukvårdstjänster,
 - 8) en undervisnings- eller utbildningsanordnare,
 - 9) en församling eller något annat religiöst samfund,
 - 10) en förläggning eller flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel(746/2011),
 - 11) en enhet som bedriver nödcentralsverksamhet,
 - 12) en enhet som ordnar morgon- eller eftermiddagsverksamhet för skolelever,
 - 13) Tullen,
 - 14) gränsbevakningsväsendet,
 - 15) utsokningsmyndigheten, eller
 - 16) Folkpensionsanstalten.
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 12 § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) 12 §, sådan den lyder i lag 814/2015, som följer:

12 §

Brukspenning och mottagningspenning

En utlänning får brukspenning, om han eller hon inte har egna tillgångar till sitt förfogande och inte kan få dispositionsmedel på något annat sätt. Närmare bestämmelser om brukspenningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

En utlänning kan undantagsvis beviljas kompletterande mottagningspenning med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

Brukspenning och mottagningspenning beviljas av den förläggning som förvarsenheten finns i samband med.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 22.11.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Arja Juvonen saf

Betänkande ShUB 33/2016 rd

medlem Niilo Keränen cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Anne Louhelainen saf
medlem Sari Raassina saml
medlem Vesa-Matti Saarakkala saf
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Martti Talja cent
ersättare Sari Tanus kd.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.